

SELVITYS APURAHAN KÄYTÖSTÄ

<i>Apurahan saaja</i> Pirskanen Henna	<i>Myönnetty summa</i> 25.000
<i>Aihe</i> Post doc -tutkimus Lasten ja nuorten suru perhe- ja läheissuhteissa	<i>Myöntövuosi</i> 2018

Selvitys

Apurahatutkimuksen etenemisraportti
Lasten ja nuorten suru perhe- ja läheissuhteissa

Alli Paasikiven säätiölle

Kiitän lämpimästi Alli Paasikiven säätiötä kevään 2018 apurahahaussa myönnetystä post doc -apurahasta tutkimukseen Lasten ja nuorten suru perhe- ja läheissuhteissa. Tutkimus käynnistyi vuonna 2019. Tutkimuksessa tarkoituksena on tuottaa yhteiskuntatieteellistä ymmärrystä lasten ja nuorten erilaisista surukokemuksista, niistä selviytymisestä ja läheisiltä saadusta avusta ja tuesta. Lisäksi ollaan kiinnostuneita yhteiskunnan ja palveluiden tarjoamasta avusta ja tuesta lapsille ja nuorille. Tutkimuskysymykset ovat 1) kuinka ikä ja sukupuoli vaikuttavat koettuihin surun aiheisiin ja siihen, keiden kanssa surua käsitellään 2) kuinka lapset ja nuoret kokevat surun ja selviytymisensä siitä sekä perheenjäseniltä ja yhteiskunnalta saadun tuen.

Vastaavaa tutkimusta ei ole aiemmin tehty Suomessa. Tutkimuksessa yhdistetään kvantitatiivista ja kvalitatiivista tutkimusta: aineistoa kerätään 2.-3.-luokkalaisilta lapsilta ja 9.-luokkalaisilta nuorilta, sekä kyselylomakkeella (N=400) että laadullisin haastatteluin (N=30). Haastattelun yhteydessä käytetään kahta lapsille ja nuorille sopivaa visuaalista menetelmää, verkostokarttaa (N=30) ja surukarttaa (N=30). Jälkimmäinen on uusi verkostokartan sovellus, jota kehitetään tutkimusprojektissa lasten ja nuorten surun tutkimisen metodiksi.

Vuoden 2019 aikana tutkimus on edennyt pitkälle aineistonkeruuvaiheeseen. Tutkimusprosessi alkoi aiempaan tutkimukseen ja teoriaan perehtymällä. Tutkimuksen aineistonkeruumateriaalit valmisteltiin tämän jälkeen: kyselylomakkeet, haastattelurungot, verkosto- ja surukarttapohjat, tiedote- ja suostumuskirjeet lapsille ja nuorille sekä heidän vanhemmilleen ja kouluille, sekä tietosuojailmoitus. Tutkimukselle haettiin Jyväskylän yliopiston eettisen toimikunnan puoltava lausunto, jonka se sai elokuussa 2019. Eettisiin kysymyksiin kiinnitettiin tarkkaa huomiota, sillä kyseessä on sensitiivinen aihe, ja informantteina lapset ja nuoret. Tutkimuslupien hakeminen eri kunnilta ja kaupungeilta ja niiden kouluilta alkoi eettisen toimikunnan puollon saannin jälkeen. Koulujen kontaktointi ja aineistonkeruusta sopiminen käynnistyi alkusyksystä 2019. Tutkimuksella on järjestöyhteistyötä, ja lapsille ja nuorille on jaettu kyselylomakkeen täytön yhteydessä auttavien tahojen, kuten auttavien puhelimien, yhteystietoja tutkijan yhteystietojen lisäksi.

Vuoden 2019 loppuun mennessä aineistonkeruu on edennyt hyvin. Kyselylomakeaineistoa on kerätty yhteensä noin 120 lapselta ja nuorelta ja haastatteluja (+ verkostokarttoja ja surukarttoja) yhteensä 14 lapselta ja nuorelta. Aineistonkeruu jatkuu vuonna 2020 ja tavoitteena on saada aineisto kerättyä vuoden loppuun mennessä. Aineiston käsittely, analyysi ja kirjoittaminen alkavat myös v. 2020 aikana. Vuonna 2021 suunniteltuna on kirjoittaa tieteellisiä artikkeleita korkeatasoisiin joulleihin ja implementoida tuloksia käytäntöön.

Alli Paasikiven säätiölle

Kiitän lämpimästi Alli Paasikiven säätiötä kevään 2018 apurahahaussa myönnetystä post doc-apurahasta tutkimukseen *Lasten ja nuorten suru perhe- ja läheissuhteissa*. Tutkimus käynnistyi vuonna 2019. Tutkimuksessa tarkoituksena on tuottaa yhteiskuntatieteellistä ymmärrystä lasten ja nuorten erilaisista surukokemuksista, niistä selviytymisestä ja läheisiltä saadusta avusta ja tuesta. Lisäksi ollaan kiinnostuneita yhteiskunnan ja palveluiden tarjoamasta avusta ja tuesta lapsille ja nuorille. Tutkimuskysymykset ovat 1) kuinka ikä ja sukupuoli vaikuttavat koettuihin surun aiheisiin ja siihen, keiden kanssa surua käsitellään 2) kuinka lapset ja nuoret kokevat surun ja selviytymisensä siitä sekä perheenjäseniltä ja yhteiskunnalta saadun tuen.

Vastaavaa tutkimusta ei ole aiemmin tehty Suomessa. Tutkimuksessa yhdistetään kvantitatiivista ja kvalitatiivista tutkimusta: aineistoa kerätään 2.-3.-luokkalaisilta lapsilta ja 9.-luokkalaisilta nuorilta, sekä kyselylomakkeella (N=400) että laadullisin haastatteluin (N=30). Haastattelun yhteydessä käytetään kahta lapsille ja nuorille sopivaa visuaalista menetelmää, verkostokarttaa (N=30) ja surukarttaa (N=30). Jälkimmäinen on uusi verkostokartan sovellus, jota kehitetään tutkimusprojektissa lasten ja nuorten surun tutkimisen metodiksi.

Vuoden 2019 aikana tutkimus on edennyt pitkälle aineistonkeruuvaiheeseen. Tutkimusprosessi alkoi aiempaan tutkimuksen ja teoriaan perehtymällä. Tutkimuksen aineistonkeruumateriaalit valmisteltiin tämän jälkeen: kyselylomakkeista ja haastattelurungoista laadittiin hieman erilaiset versiot 2.-3.-luokkalaisille lapsille ja 9.-luokkalaisille nuorille. Molemmissa oli kysymyksiä mm. surun aiheista, surun tunteista, surun käsittelystä ja siitä selviytymisestä, läheisiltä ihmisiltä saadusta avusta ja tuesta sekä yhteiskunnan taholta saadusta avusta ja tuesta. Laadullisen haastattelun yhteydessä käytettäväksi menetelmiksi laadittiin verkostokartta, johon lapset ja nuoret voivat merkitä heille tärkeitä perheenjäseniä, sukulaisia ja muita läheisiä ihmisiä, sekä surukartta. Surukartalle lapset ja nuoret saivat merkitä ihmisiä, joihin suru liittyy, sekä ihmisiä, jotka ovat auttaneet surun käsittelyssä ja siitä toipumisessa.

Näiden jälkeen valmisteltiin tiedote- ja suostumuskirjeet lapsille ja nuorille sekä heidän vanhemmilleen ja kouluille, sekä tietosuojailmoitus. Jyväskylän yliopiston mallipohjia, jotka noudattavat yliopiston tietosuojapolitiikkaa, käytettiin tässä. Tutkimukselle haettiin Jyväskylän yliopiston eettisen toimikunnan puoltava lausunto, jonka tutkimus sai elokuussa 2019. Eettisiin kysymyksiin kiinnitettiin myös aineistonkeruuprosessissa tarkkaa huomiota, sillä kyseessä on sensitiivinen aihe, ja informanteina lapset ja nuoret. Tutkimuslupien hakeminen eri kunnilta ja kaupungeilta ja niiden kouluilta alkoi eettisen toimikunnan puollon saannin jälkeen. Koulujen kontaktointi ja opettajien kanssa aineistonkeruusta sopiminen käynnistyi alkusyksystä 2019. Tutkimuksella on myös järjestöyhteistyötä, ja lapsille ja nuorille jaetaan kyselylomakkeen täytön yhteydessä auttavien tahojen, kuten auttavien puhelinten, yhteystietoja tutkijan yhteystietojen lisäksi.

Vuoden 2019 loppuun mennessä aineistonkeruu on edennyt hyvin. Kyselylomakeaineistoa on kerätty yhteensä noin 120 lapselta ja nuorelta ja haastatteluja sekä verkostokarttoja ja surukarttoja puolestaan yhteensä 14 lapselta ja nuorelta. Tutkija on käynyt kouluilla ensin luokissa etukäteiskäynnillä kertomassa tutkimuksesta ja jättänyt lapsille ja nuorille info- ja suostumuslomakkeet, jotta he ja heidän vanhempansa voivat harkita osallistumisestaan ennen varsinaista aineistonkeruuta. Opettajat ovat tiedottaneet vanhempia myös Wilma-viestein. Osallistumisen vapaaehtoisuutta on korostettu. Tutkija on palannut luokkiin myöhemmin sovittuna ajankohtana, jolloin tutkimukseen osallistuvat lapset ja nuoret ovat palauttaneet allekirjoitetut suostumuslomakkeet (alle 15-vuotiaiden tapauksessa myös vanhempien allekirjoittamina) ja täyttäneet luokissa kyselylomakkeen. Ne lapset, jotka ovat päättäneet osallistua myös haastatteluun, ovat täyttäneet suostumuslomakkeeseen myös vanhempiensa ja omat yhteystietonsa, jotta tutkija on voinut sopia heidän kanssaan erikseen haastatteluajan. Yli 15-vuotiaat nuoret ovat täyttäneet omat yhteystietonsa. Haastattelut on toteutettu koulujen tiloissa. Kyselylomake ja haastattelurunko ovat osoittautuneet toimiviksi visuaalisiksi ja osallistaviksi menetelmiksi. Verkostokartta ja surukartta ovat tutkimuksessa paitsi tarpeellisia lasten ja nuorten läheissuhteiden ja surun kokemusten havainnollistajia ja haastattelun apuvälineitä, myös arvokkaita aineistoja itsessään. Surukartta on osoittautunut lapsille ja nuorille selkeäksi täyttää ja se on tuottanut myös tärkeää tietoa heidän läheissuhteisiinsa kiinnittyvästä surusta.

Aineistonkeruu jatkuu vuonna 2020 ja tavoitteena on saada aineisto kerättyä vuoden loppuun mennessä. Aineiston käsittely ja analyysi alkavat myös vuoden 2020 aikana. Vuonna 2021 suunnitelmana on kirjoittaa sekä kansainvälisiin että kotimaisiin jouluaikalehtiin tieteellisiä artikkeleita yhteistyössä kollegoiden kanssa ja implementoida tuloksia käytäntöön mm. yhteistyössä järjestöjen ja koulujen kanssa.

Parhain terveisin,

Henna Pirskanen